

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

9. rujna 2015. *

„Prethodno pitanje – Radnici migranti – Socijalna sigurnost – Primjenjivo pravo – Lađari na Rajni –
Potvrda E 101 – Dokazna snaga – Pokretanje postupka pred Sudom – Obveza postavljanja
prethodnog pitanja“

U spojenim predmetima C-72/14 i C-197/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji su uputili žalbeni sud iz 's-Hertogenboscha (Gerechtshof te, Nizozemska) i Vrhovni sud Nizozemske (Hoge Raad der Nederlanden), odlukama od 7. veljače i 28. ožujka 2014., koje je Sud zaprimio 10. veljače i 18. travnja 2014., u postupku

X

protiv

Inspecteur van Rijksbelastingdienst (C-72/14),

i

T. A. van Dijk

protiv

Staatssecretaris van Financiën (C-197/14),

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça i C. Lycourgos, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za osobu X i T. A. van Dijk, M. J. van Dam, *advocaat*,

— za nizozemsku vladu, M. Bulterman, M. de Ree i H. Stergiou kao i J. Langer, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: nizozemski

— za češku vladu, M. Smolek, u svojstvu agenta,

— za njemačku vladu, T. Henze i J. Möller, u svojstvu agenata,

— za vladu Helenske Republike, E.-M. Mamouna, M. Tassopoulou i A. Samoni-Rantou, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, D. Martin i W. Roels, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 13. svibnja 2015.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 7. stavka 2. točke (a) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice kao i članaka 10.c do 11.a, 12.a i 12.b Uredbe Vijeća br. 574/72 (EEZ) od 21. ožujka 1972. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EEZ) br. 1408/71, u inačici koja je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 647/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. travnja 2005. (SL L 117, str. 1.; SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 108.; u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71 i Uredba br. 574/72), kao i na tumačenje članka 267. trećeg stavka UFEU-a.
- 2 Zahtjevi su upućeni u okviru spora između, s jedne strane, osobe X i Inspecteura van Rijksbelastingdienst (inspektor nacionalnog poreznog tijela) i, s druge strane, T. A. van Dijka i Staatssecretarisa van Financiën (državni tajnik za financije) u vezi s poreznim rješenjima koja se na njih odnose.

Pravni okvir

Međunarodno pravo

- 3 Sporazum koji se odnosi na socijalnu sigurnost lađara na Rajni, koji je usvojila Konferencija vlada čiji je zadatak bio revidirati Sporazum od 13. veljače 1961. koji se odnosi na socijalnu sigurnost lađara na Rajni, potpisan u Ženevi 30. studenoga 1979. (u daljnjem tekstu: Rajnski sporazum), u članku 2. stavku 1. propisuje:

„U skladu s odredbama članka 9. stavka 2. i članka 54. ovaj sporazum primjenjuje se na teritoriju ugovornih strana na sve osobe na koje se u svojstvu lađara Rajne primjenjivalo ili se primjenjuje zakonodavstvo jedne ili više ugovornih strana kao i na članove njihovih obitelji i nadživjele osobe.“

Pravo Unije

Uredba br. 1408/71

- 4 Članak 6. Uredbe br. 1408/71 propisuje da ta uredba u načelu zamjenjuje svaku konvenciju o socijalnoj sigurnosti koja povezuje bilo isključivo države članice bilo najmanje dvije države članice i jednu ili više drugih država.
- 5 Pod naslovom „Međunarodne odredbe na koje ne utječe ova Uredba“, članak 7. stavak 2. točka (a) Uredbe br. 1408/71 propisuje da se i dalje primjenjuju, bez obzira na odredbe članka 6. te uredbe, odredbe Rajnskog sporazuma.
- 6 Glava II. Uredbe br. 1408/71, koja uključuje članke 13. do 17.a, sadrži pravila o utvrđivanju primjenjivog zakonodavstva u području socijalne sigurnosti.

Uredba br. 574/72

- 7 Glava III. Uredbe br. 574/72 pod naslovom „Provedba odredaba uredbe koje se odnose na određivanje mjerodavnog zakonodavstva“ propisuje načine primjene članka 13. do 17. Uredbe br. 1408/71.
- 8 Posebno, članci 10.c do 11.a, 12.a i 12.b Uredbe br. 574/72 propisuju da institucija koju je odredilo nadležno tijelo države članice čije zakonodavstvo ostaje mjerodavno primjenom članka 13. stavka 2. točke (d), članka 14. stavka 1. točke (a) i stavka 2. točaka (a) i (b), članka 14.a stavka 1. točke (a), stavka 2. i stavka 4., članka 14.b stavka 1., stavka 2. i stavka 4., članka 14.c točke (a), članka 14.e i članka 17. Uredbe br. 1408/71 izdaje certifikat, odnosno „certifikat E 101“, koji potvrđuje da se na radnika primjenjuje zakonodavstvo navedene države članice.

Glavni postupci i prethodna pitanja

Predmet C-72/14

- 9 Osoba X nizozemski je državljanin koji je 2006. živio u Nizozemskoj i radio kao časnik palube na motornom brodu upisanom u Nizozemskoj.
- 10 Tijekom 2006. navedeni brod je u profesionalne svrhe plovio ne samo Rajnom već također, najčešće, ostalim unutarnjim plovnim putovima.
- 11 Osoba X je osim toga tijekom 2006. godine bila na platnoj listi društva sa sjedištem u Luksemburgu.
- 12 Dana 25. studenoga 2004. Ministarstvo prometa i upravljanja vodama (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) je vlasniku broda, društvu sa sjedištem u Rotterdamu (Nizozemska), za brod izdalo potvrdu o pripadnosti plovidbi na Rajni (Rijnvaartverklaring), kako je predviđena u članku 1. točki (h) i članku 5. stavku 1. Zakona o prijevozu unutarnjim plovnim vodama (Wet vervoer binnenvaart).
- 13 Osoba X zatražila je od nadležne institucije Velikog vojvodstva Luksemburga da ju se prijavi u luksemburški sustav socijalnog osiguranja te je ta institucija to i učinila. Dana 1. ožujka 2006. „Udruga fondova zdravstvenog osiguranja Luksemburg“ osobi X izdala je potvrdu E 101 na temelju njezinih aktivnosti.

- 14 Osoba X predala je prijavu poreza na dohodak i doprinosâ socijalnog osiguranja za godinu 2006. na temelju oporezivog dohotka od svoje profesionalne aktivnosti u iznosu od 31.647 eura. U prijavi je zatražila oslobođenje premija socijalnog osiguranja i odbitak s ciljem izbjegavanja dvostrukog oporezivanja. U okviru postupka utvrđivanja iznosa poreza Inspektor nacionalnog poreznog tijela nije odredio ni oslobođenje ni zatraženi odbitak. Osim toga ispravio je izračun poreza.
- 15 Također, poreznim rješenjem izvršen je izračun u odnosu na osobu X, na temelju poreza na dohodak i premija koje treba platiti za socijalno osiguranje za godinu 2006., na temelju oporezivog dohotka od njezina rada u iznosu od 28.914 eura.
- 16 Zainteresirana osoba uložila je prigovor među ostalim protiv odluke kojom se odbija oslobođenje premija socijalnog osiguranja za predmetnu godinu. Inspektor nacionalnog poreznog tijela odbio je taj prigovor kao neosnovan.
- 17 Osoba X uložila je žalbu protiv odluke o odbijanju njezina prigovora sudu iz Brede (Rechtbank Breda), koji ju je proglasio neosnovanom. Zatim je žalbenom sudu iz 's-Hertogenboscha uložila žalbu na presudu suda iz Brede.
- 18 Žalbeni sud iz 's-Hertogenboscha smatra da je sud iz Brede pravilno zaključio da se osoba X treba smatrati lađarom na Rajni u smislu Rajnskog sporazuma i da se stoga na nju primjenjuju pravila o određivanju sadržana u tom sporazumu. Žalbeni sud iz 's-Hertogenboscha također se pita koji doseg treba imati potvrda E 101 koju je 1. ožujka 2006. izdala luksemburška institucija nadležna za izdavanje te vrste potvrde.
- 19 U tim je okolnostima žalbeni sud iz 's-Hertogenboscha odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. U presudi FTS (C-202/97, EU:C:2000:75) Sud je presudio da je potvrda E 101 koju je izdala nadležna ustanova države članice obvezujuća za institucije socijalne sigurnosti drugih država članica, čak i ako je sadržajno netočna. Vrijedi li taj zaključak i u slučajevima poput ovog u ovom predmetu, u kojima se ne primjenjuju pravila o određivanju mjerodavnog prava uredbe?
2. Je li za odgovor na to pitanje značajno to što je nadležna institucija, koja nije imala namjeru izdati potvrdu E 101, iz administrativnih razloga ipak svjesno i namjerno koristila dokumente koji su se, s obzirom na svoj oblik i sadržaj, činili potvrdama E101, dok je zainteresirana osoba vjerovala i razumno mogla vjerovati da je dobila takvu potvrdu?“

Predmet C-197/14

- 20 Tijekom razdoblja od 1. siječnja 2007. do 30. lipnja 2007. T. A. van Dijk, koji je tada živio u Nizozemskoj, bio je zaposlen u društvu Christa Intershipping Sàrl, sa sjedištem u Luksemburgu. T. A. van Dijk je, preciznije, tijekom tog razdoblja radio kao kapetan broda unutarne plovidbe na području više država članica, prije svega na Rajni i njezinim pritocima kao i na njezinim plovnim putovima prema moru.
- 21 Luksemburške vlasti izdale su potvrdu E 101 T. A. van Dijk, iz koje proizlazi da se na njega temeljem Uredbe br. 1408/71 primjenjuje luksemburško zakonodavstvo u području socijalne sigurnosti počevši od 1. rujna 2004.
- 22 T. A. van Dijk dostavljeno je porezno rješenje na temelju poreza na dohodak za godinu 2007. u vezi s doprinosima za socijalno osiguranje kao i porezno rješenje u vezi s doprinosima za zdravstveno osiguranje za istu godinu, obračunatima na njegove dohotke. Nizozemska porezna tijela su povodom prigovora T. A. van Djika potvrdila ta porezna rješenja.

- 23 Nakon što je uložio žalbu protiv odluka kojima se odbija njegov prigovor pred sudom iz Haaga (Rechtbank te 's-Gravenhage) i nakon što je posljednji potvrdio predmetna porezna rješenja, T. A. van Dijk je uložio žalbu na tu presudu žalbenom sudu iz Haaga (Gerechtshof te 's-Gravenhageu).
- 24 Žalbeni sud iz Haaga potvrdio je presudu suda iz Haaga. Posebno, žalbeni sud iz Haaga presudio je da se zainteresirana osoba mora smatrati lađarom na Rajni u smislu Rajnskog sporazuma i da se, temeljem članka 11. stavka 2. navedenog sporazuma, na nju primjenjuje nizozemski sustav socijalnog osiguranja. Štoviše, žalbeni sud iz Haaga presudio je da se nikakva pravna vrijednost ne može priznati predmetnoj potvrdi E 101 u dijelu u kojem je ona izdana na temelju Uredbe br. 1408/71, koja se u skladu sa svojim člankom 7. stavkom 2. točkom (a) ne primjenjuje na T. A. van Dijk.
- 25 T. A. van Dijk je Vrhovnom sudu Nizozemske uložio žalbu u kasacijskom postupku protiv presude žalbenog suda iz Haaga.
- 26 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je Vrhovni sud Nizozemske već imao priliku odlučiti o dosegu potvrde E 101 u predmetu koji je sličan onome u glavnom postupku.
- 27 Doista, u svojoj presudi od 11. listopada 2013. (br. 12/04012, ECLI:NL:HR:2013:CA0827) Vrhovni sud Nizozemske presudio je da se nikakva vrijednost ne može priznati izdavanju potvrde E 101 i da nije povrijeđeno načelo lojalne suradnje, na temelju činjenice da se zainteresirana osoba o kojoj se radilo trebala smatrati lađarom na Rajni na temelju članka 1. točke (m) Rajnskog sporazuma, i stoga se na nju trebao primijeniti taj sporazum, a ne Uredba br. 1408/71.
- 28 Vrhovni sud Nizozemske donio je navedenu presudu bez pokretanja prethodnog postupka pred Sudom zato što je smatrao da navedeno rješenje nije ostavljalo mjesta nikakvoj razumnoj sumnji.
- 29 Nasuprot tomu, odlukom od 7. veljače 2014. (br. 13/00040, ECLI:NL:GHSHE:2014:248, V-N 2014/12.15) žalbeni sud iz 's-Hertogenboscha postavio je Sudu dva prethodna pitanja koja se javljaju u predmetu C-72/14.
- 30 Također, u mjeri u kojoj odgovor na ta pitanja može biti važan za rješavanje predmeta koji se pred njim vodi, Vrhovni sud Nizozemske se pita može li riješiti taj spor, u skladu s presudom od 11. listopada 2013., bez pokretanja prethodnog postupka pred Sudom i bez čekanja odgovora na navedena prethodna pitanja koja je postavio žalbeni sud iz 's-Hertogenboscha.
- 31 Vrhovni sud Nizozemske posebno se pita može li se smatrati da su ispunjeni uvjeti navedeni u točki 16. presude Cilfit i dr. (283/81, EU:C:1982:335) jer procjenjuje da se rješenje vezano za pitanje tumačenja prava Unije koje se pred njim javilo toliko očito nameće da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji.
- 32 U tim je okolnostima Vrhovni sud Nizozemske odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li Vrhovni sud Nizozemske kao najviši nacionalni sud zbog pitanja koje je niži nacionalni sud uputio na prethodno odlučivanje obavezan uputiti Sudu zahtjev za prethodnu odluku ili mora pričekati odgovor na pitanje koje je postavio niži sud, čak i ako smatra da se pravilna primjena prava Europske unije u stvari o kojoj treba odlučiti toliko očito nameće da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji o tome na koji način treba odgovoriti na to pitanje?
2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: obvezuje li tada nizozemska tijela u području socijalne sigurnosti potvrda E 101 koju je izdalo tijelo druge države članice, čak i ako je riječ o lađaru na Rajni, tako da se na temelju članka 7. stavka 2. točke (a) Uredbe br. 1408/71 ne primjenjuju odredbe o mjerodavnim propisima u toj uredbi na koju se ta potvrda poziva?“

- 33 Odlukom predsjednika Suda od 24. veljače 2015. predmeti C-72/14 i C 197/14 spojeni su u svrhu usmenog postupka i donošenja presude.

O prethodnim pitanjima

Uvodne napomene

- 34 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da su tužitelji u glavnim postupcima lađari na Rajni, kojima je nadležna luksemburška institucija izdala potvrdu E 101.
- 35 Iz zahtjeva za prethodnu odluku u predmetu C-72/14 također proizlazi da je navedena institucija, primjenom pravila o određivanju predviđenih Rajnskim sporazumom, utvrdila da se na tužitelja u glavnom postupku primjenjuje luksemburško pravo i da je, u nedostatku formulara u okviru navedenog sporazuma koji bi bio ekvivalentan potvrdi E 101, navedena institucija iskoristila potvrdu E 101 da bi potvrdila da je tužitelj u glavnom postupku upisan u luksemburški sustav socijalnog osiguranja.
- 36 Na pitanja koja su postavili sudovi koji su uputili zahtjev treba odgovoriti polazeći od tih premisa s obzirom na to da ova presuda ne sadrži nikakvu ocjenu kvalifikacije tužitelja u glavnom postupku kao lađara na Rajni ni nacionalnog prava koje je na njih primjenjivo.

Pitanja u predmetu C-72/14 i drugo pitanje u predmetu C-197/14

- 37 Pitanjima u predmetu C-72/14 i drugim pitanjem u predmetu C-197/14, koja treba ispitati zajedno, sudovi koji su uputili zahtjev u biti se pitaju treba li članak 7. stavak 2. točku (a) Uredbe br. 1408/71 kao i članke 10.c do 11.a, 12.a i 12.b Uredbe br. 574/72 tumačiti na način da potvrda koju je izdala nadležna institucija države članice, u obliku potvrde E 101, da bi se potvrdilo da se na radnika primjenjuje sustav socijalnog osiguranja te države članice, kada se na radnika primjenjuje Rajnski sporazum, obvezuje institucije drugih država članica i je li u tom pogledu važna činjenica da institucija izdavateljica nije imala namjeru izdati pravu potvrdu E 101, već je iskoristila tipski formular te potvrde iz administrativnih razloga.
- 38 Na prvom mjestu treba podsjetiti da potvrda E 101 odgovara tipskom formularu koji izdaje, u skladu s glavom III. Uredbe br. 574/72, institucija koju je odredilo nadležno tijelo države članice čije se zakonodavstvo u području socijalne sigurnosti primjenjuje, da bi se potvrdilo da se na radnike migrante, koji se nalaze u jednoj od situacija propisanih odredbama glave II. Uredbe br. 1408/71, primjenjuje zakonodavstvo navedene države članice, kako i proizlazi iz točaka 7. i 8. ove presude.
- 39 Dakle proizlazi da je uporaba potvrde E 101 bitna samo u slučaju primjene pravila koja se odnose na utvrđivanje zakonodavstva primjenjivog u području socijalne sigurnosti, propisanih u glavi II. Uredbe br. 1408/71, na radnike o kojima se radi, što se potvrđuje napomenama u tom tipskom formularu, s obzirom na to da navedene napomene obuhvaćaju samo situacije koje se odnose na radnike koji spadaju u polje primjene navedene glave II.
- 40 Osim toga, Sud je pravilno utvrdio da jedna takva potvrda, u mjeri u kojoj stvara pretpostavku redovne upisanosti upućenih radnika u sustav socijalnog osiguranja države članice sjedišta društva koje je uputilo te radnike, obvezuje nadležnu instituciju države članice u koju su upućeni ti radnici (presuda *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, t. 24.).
- 41 Sud je također precizirao da dok nadležna tijela države članice koja su izdala potvrdu E 101 nju ne ukinu ili je proglase nevaljanom, potvrda E 101 obvezuje nadležnu instituciju i sudove države članice u koju su radnici upućeni (presuda *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, t. 33.).

- 42 Nadalje, u mjeri u kojoj potvrda E 101 obvezuje tu nadležnu instituciju, ništa ne opravdava to da osoba koja se koristi radnikovim uslugama ne postupi u skladu s njome. Ako posumnja u valjanost potvrde, ta osoba o tome ipak treba obavijestiti instituciju o kojoj je riječ (presuda Banks i dr., C-178/97, EU:C:2000:169, t. 47.).
- 43 Ipak, treba naglasiti da sudska praksa iz točaka 40. do 42. ove presude obuhvaća situacije u kojima su potvrde E 101 izdane u odnosu na radnike obuhvaćene glavom II. Uredbe br. 1408/71.
- 44 Međutim, potvrde E 101 u predmetu u glavnom postupku izdane su u odnosu na lađare na Rajni, kao što je i navedeno u točki 34. ove presude.
- 45 U tom pogledu treba podsjetiti da članak 7. stavak 2. točka (a) Uredbe br. 1408/71 propisuje da se, unatoč odredbama članka 6. te uredbe prema kojima potonja zamjenjuje u načelu svaku konvenciju o socijalnoj sigurnosti koja povezuje ili isključivo države članice ili najmanje dvije države članice i jednu ili više drugih država, odredbe Rajnskog sporazuma i dalje primjenjuju.
- 46 Iz navedenoga proizlazi da lađari na Rajni ne spadaju u polje primjene Uredbe br. 1408/71, već u polje primjene Rajnskog sporazuma, na način da se utvrđivanje zakonodavstva koje je na njih primjenjivo u području socijalne sigurnosti ne izvršava u skladu s glavom II. navedene uredbe, već u skladu s navedenim sporazumom.
- 47 U tim uvjetima, potvrda koju je izdala institucija države članice da bi potvrdila da se na radnika koji ima svojstvo lađara na Rajni primjenjuje zakonodavstvo te države članice, poput potvrde o kojoj je riječ u glavnom postupku, se ne može smatrati potvrdom E 101, čak i ako je izdana u tom obliku i nezavisno o tome je li ju izdala institucija koju je odredilo nadležno tijelo države članice za izdavanje te vrste potvrda u smislu Uredbe br. 1408/71.
- 48 Stoga takva potvrda ne može proizvesti učinke svojstvene potvrdi E 101, među kojima i pravno obvezujući učinak u odnosu na institucije država članica različitih od onih u kojima se nalazi institucija koja je izdala takvu potvrdu.
- 49 U tom kontekstu, činjenica da institucija izdavateljica nije imala namjeru izdati potvrdu E 101, već je kao primjer upotrijebila tipski formular iz administrativnih razloga, u predmetnom slučaju nije važna za odgovor na postavljena pitanja.
- 50 U svakom slučaju treba pridodati da činjenica da potvrda koja se odnosi na lađara na Rajni, koja je poput one u glavnom postupku izdana u obliku potvrde E 101, ne proizvodi učinke koji proizlaze iz potvrde E 101, ipak ne znači da je takva potvrda bez ikakvog pravnog učinka.
- 51 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na pitanja u predmetu C-72/14 i na drugo pitanje u predmetu C-197/14 treba odgovoriti tako da članak 7. stavak 2. točku (a) Uredbe br. 1408/71 kao i članke 10.c do 11.a, 12.a i 12.b Uredbe br. 574/72 treba tumačiti na način da potvrda koju je u obliku potvrde E 101 izdala nadležna institucija države članice da bi se potvrdilo da se na radnika primjenjuje socijalno zakonodavstvo te države članice, kada se na tog radnika primjenjuje Rajnski sporazum, ne obvezuje institucije drugih država članica. U tom pogledu nije bitna činjenica da institucija izdavateljica nije imala namjeru izdati pravu potvrdu E 101, već je koristila tipski formular te potvrde iz administrativnih razloga.

Prvo pitanje u predmetu C-197/14

- 52 Svojim prvim pitanjem u predmetu C-197/14 sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 267. treći stavak UFEU-a tumačiti na način da je nacionalni sud protiv čijih odluka nema pravnog lijeka prema unutarnjem pravu, poput navedenog suda koji je uputio zahtjev, obavezan pokrenuti postupak

pred Sudom kada je niži nacionalni sud postavio Sudu prethodno pitanje u predmetu koji je sličan onome u kojem on odlučuje i koji se odnosi na identičnu problematiku ili mora pričekati odgovor na to pitanje.

- 53 Članak 267. UFEU-a dodjeljuje Sudu nadležnost odlučivanja o prethodnim pitanjima koja se tiču kako tumačenja Ugovora i akata institucija, tijela, ureda ili agencija Unije tako i valjanosti navedenih akata. U drugom stavku taj članak određuje da nacionalni sud može uputiti Sudu takva pitanja ako smatra da je odluka o njima potrebna da bi mogao donijeti presudu, a u trećem stavku da je to dužan učiniti ako protiv njegovih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka (presuda Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 40.).
- 54 Posebno treba podsjetiti da je obveza upućivanja prethodnog pitanja Sudu propisana člankom 267. trećim stavkom UFEU-a, u odnosu na nacionalne sudove protiv čijih odluka nema pravnog lijeka, dio suradnje između nacionalnih sudova u njihovu svojstvu sudova zaduženih za primjenu prava Unije i Suda, uvedene s ciljem da se osigura valjana primjena i jedinstveno tumačenje prava Unije u svim državama članicama (presuda Cilfit i dr., 283/81, EU:C:1982:335, t. 7.).
- 55 Sud je precizirao da sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka mora, kada se pred njim postavi pitanje prava Unije, ispuniti svoju obvezu obraćanja, osim ako utvrdi da postavljeno pitanje nije bitno ili da je dotična odredba Zajednice već bila predmet tumačenja Suda ili da se pravilna primjena prava Zajednice toliko očito nameće da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji; postojanje takve mogućnosti treba biti procijenjeno s obzirom na karakteristike svojstvene pravu Zajednice, posebne poteškoće koje predstavlja njegovo tumačenje te rizik razilaženja sudske prakse unutar Zajednice (presuda Cilfit i dr., 283/81, EU:C:1982:335, t. 21).
- 56 U predmetnom slučaju, s obzirom na to da je nacionalni sud, nižeg stupnja od suda koji je uputio zahtjev, uputio Sudu pitanje o pravu Unije koje je slično onome postavljenom pred sudom koji je uputio zahtjev i koje se odnosi na identičnu problematiku, postavlja se pitanje predstavlja li takva okolnost prepreku tome da se smatraju ispunjenima kriteriji koji proizlaze iz presude Cilfit i dr. (283/81, EU:C:1982:335) da bi se utvrdilo postojanje jednog *acte clair* i posebno kriterij prema kojem se pravilna primjena prava Unije toliko očito nameće da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji.
- 57 U tom pogledu treba podsjetiti da je na nacionalnom sudu koji odlučuje u sporu i koji mora preuzeti odgovornost za buduću sudska odluku da s obzirom na specifične okolnosti svakog pojedinog slučaja procjeni kako potrebu za prethodnom odlukom kako bi mogao donijeti vlastitu odluku tako i relevantnost pitanja koja upućuje Sudu (presuda Eon Aset Menidjmunt, C-118/11, EU:C:2012:97, t. 76.).
- 58 Štoviše treba napomenuti da sudska praksa koja proizlazi iz presude Cilfit i dr. (283/81, EU:C:1982:335) ostavlja isključivo nacionalnom sudu odgovornost da ocijeni nameće li se pravilna primjena prava Unije toliko očito da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji i, stoga, da ne uputi Sudu pitanje o tumačenju prava Unije koje je pred njega izneseno (presuda Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, t. 37. i navedena sudska praksa) te da ga sam riješi na vlastitu odgovornost (presuda Cilfit i dr., 283/81, EU:C:1982:335, t. 16.).
- 59 Iz navedenoga proizlazi da nacionalni sudovi protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka moraju, na temelju vlastite odgovornosti i nezavisno, odlučiti radi li se o *acte clair*.
- 60 Također, iako u situaciji poput one u glavnom postupku najviši nacionalni sud države članice mora, zasigurno, uzeti u obzir pri svojem ispitivanju okolnost da je niži sud uputio zahtjev za prethodnu odluku, o kojem se postupak još uvijek vodi pred Sudom, takva okolnost sama po sebi ipak ne može spriječiti najviši nacionalni sud da zaključi, provodeći ispitivanje u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz presude Cilfit i dr. (283/81, EU:C:1982:335), da se radi o *acte clair*.

- 61 Naposljetku, budući da okolnost da je niži sud uputio zahtjev za prethodnu odluku Sudu vezano za istu problematiku kao što je ona iz spora koji se vodi pred nacionalnim sudom koji odlučuje u posljednjem stupnju ne sprječava sama po sebi da uvjeti iz presude Cilfit i dr. (283/81, EU:C:1982:335) budu ispunjeni, na način da bi taj posljednji sud mogao odlučiti ne uputiti pitanje Sudu i riješiti ga na vlastitu odgovornost, treba utvrditi da takva okolnost ne nameće ni najvišem nacionalnom sudu obvezu da pričekava odgovor Suda na prethodno pitanje koje je postavio niži sud.
- 62 Taj zaključak potvrđuje i sudska praksa prema kojoj se članak 267. UFEU-a ne protivi tome da se na odluke suda, protiv čijih se odluka može uložiti pravni lijek po nacionalnom pravu i koji je uputio Sudu prethodno pitanje, primjenjuju uobičajene odredbe o nacionalnim pravnim lijekovima koje dopuštaju višem sudu da sam riješi spor povodom kojeg je upućen zahtjev za prethodnu odluku i da preuzme odgovornost za osiguranje poštovanja prava Unije (u tom smislu vidjeti rješenje *Nationale Loterij*, C-525/06, EU:C:2009:179, t. 6. do 8.).
- 63 S obzirom na prethodna razmatranja na prvo pitanje u predmetu C-197/14 treba odgovoriti tako da članak 267. treći stavak UFEU-a treba tumačiti na način da nacionalni sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, poput suda koji je uputio zahtjev, nije obavezan uputiti Sudu prethodno pitanje samo zato što je niži nacionalni sud, u postupku sličnom onome koji se vodi pred tim sudom i u kojem se radi o identičnoj problematici, postavio Sudu prethodno pitanje niti je obavezan pričekati odgovor na njega.

Troškovi

- 64 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

1. Članak 7. stavak 2. točku (a) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice kao i članke 10.c do 11.a, 12.a i 12.b Uredbe Vijeća (EEZ) br. 574/72 od 21. ožujka 1972. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 1408/71, u inačici koja je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996., kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 647/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. travnja 2005., treba tumačiti na način da potvrda koju je u obliku potvrde E 101 izdala nadležna institucija države članice da bi se potvrdilo da se na radnika primjenjuje socijalno zakonodavstvo te države članice, kada se na tog radnika primjenjuje Sporazum koji se odnosi na socijalnu sigurnost lađara na Rajni, koji je usvojila Konferencija vlada čiji je zadatak bio revidirati Sporazum od 13. veljače 1961. koji se odnosi na socijalnu sigurnost lađara na Rajni, potpisan u Ženevi 30. studenoga 1979., ne obvezuje institucije drugih država članica. U tom pogledu nije važna činjenica da institucija izdavateljica nije imala namjeru izdati pravu potvrdu E 101, već je iskoristila tipski formular te potvrde iz administrativnih razloga.
2. Članak 267. treći stavak UFEU-a treba tumačiti na način da nacionalni sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, poput suda koji je uputio zahtjev, nije obavezan uputiti Sudu Europske unije prethodno pitanje samo zato što je niži nacionalni sud, u postupku sličnom onome koji se vodi pred tim sudom i u kojem se radi o identičnoj problematici, postavio Sudu Europske unije prethodno pitanje niti je obavezan pričekati odgovor na njega.

Potpisi